

Konice Neretva Köprüsü'nün yıkırdıktan sonraki hali

kasabada % 51'e, köylerde ise % 54'e geriledi.

II. Dünya Savaşı sırasında kasaba ağır çarpışmalara ve yıkıma sahne oldu, bu arada muhteşem taş köprü büyük oranda tahribata uğradı. 1961'de köprü kötü bir şekilde restore edildi (Mujezinović-Čelić, s. 224). Ancak savaştan sonra kasaba önemli bir gelişmeye sahne oldu ve bir sanayi merkezi haline geldi. 1948'de nüfusu 2767 iken 2001'de 13.000'e ulaşmıştır. Çevresindeki kiraz bahçeleri ve bağlarıyla meşhur olan Konice hayvan ticareti için de iyi bir merkez teşkil etmektedir. Konice, 1992-1995'teki Bosna iç savaşı sırasında Mostar kadar olmasa da hayli zarar görmüş, 2001'de hasara uğrayan yerler restore edilmiştir. Mevcut olan beş tarihî cami iyi durumdadır. Sırp nüfusu önemli ölçüde kasabayı terketmiş, bunların yerini başka yerlerden gelen Katolik ve müslüman göçmenler almıştır. Balkanlar'daki en güzel örneklerden biri olan muhteşem köprü ise harap durumdadır.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, TD, nr. 96; M. Quiclet, *Le voyage de M. Quiclet à Constantinople par terre*, Paris 1660, s. 46-47; Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, VI, 488-499; M. F. Thielen, *Die europäische Türkei, Ein Handwörterbuch für Zeitungsleser*, Wien 1828, s. 148; O. Blau, *Reisen in Bosnien und der Herzegowina*, Berlin 1877, s. 29; M. N. Batinić, "Konjic", *Starine Jugoslovenske Akademije Znanosti i Umjetnosti*, Zagreb 1885, XVII, 116-150; Eusebius Fermendžin, *Acta Bosnae potissimum ecclesiastica ab anno 925 usque ad anno 1752*, Zagreb 1892, s. 475-479; *Rezultati Popisa Žiteljstva u Bosni i Hercegovini od 10. Oktobra 1910*, Sarajevo 1912, s. 338-339; M. Vego, *Naselja Bosanske Srednjevekovne Drzave*, Sarajevo 1957, s. 57; Vojislav Bogićević, "Povijest Jedne Porodice", *Spomenik SANU*, Beograd 1961, s. 110; Ayverdi, *Avrupa'da Osmanlı Mimari Eserleri II/3*, s. 211-212; Mehmed Mujezinović, *Islamska Epigrafika Bosne i Hercegovine*,

Sarajevo 1982, III, 422-436; a.mlf. – Džemal Čelić, *Stari Mostovi u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo 1998, s. 220-227; Ahmed A. Aličić, *Poime-nični Popis Sandžaka Vilajeta Hercegovina*, Sarajevo 1985, s. 449-450; Hivzija Hasandedić, "Orientalna Zbirka Provincijalata Hercegovačkih Franjevaca u Mostaru", *Hercegovina, Časopis za Kulturno i Istorijsko Nasledje*, Mostar 1986, VI, 227; M. Gojković, *Stari Kameni Mostovi*, Beograd 1989, s. 110-111; N. Clayer, *Mystique et état, l'ordre halveti dans l'aire balkanique, depuis le XVe siècle jusqu'à nos jours*, Leiden-New York 1994, s. 162-163; Hamid Hadžibegić – Derviš Buturović, "Berat Hudaverdi Bosna Mehmed-Bega od 1593. Godine", *POF*, sy. 12-13 (1962-63), s. 151-174; Derviš Buturović, "Dvije Konjičke Vakufname", *Glasnik VIS*, XXIX/7-8 (1966), s. 305-309; a.mlf., "Bilješke o Nekim Starim Džamijama. Nestale Konjičke Džamije", a.e., XXX/7-8 (1967), s. 326-329; Madžida Bećirbegović, "Prosvjetni Objekti Islamske Arhitekture u Bosni i Hercegovini", *POF*, sy. 20-21 (1970-71), s. 282, 294-296; Fehim Dž. Spaho, "Džamije i Njihovi Vakufi u Gradovima Kliškog Sandžaka Početkom XVII Vjeka", *Anali GHB*, sy. 5-6 (1978), s. 217-220; S. Šiniković, "Konjic", *Enciklopedija Jugoslavije*, Zagreb 1962, V, 304.

MACHIEL KIEL

KONONOV, Andrey Nikolayevič

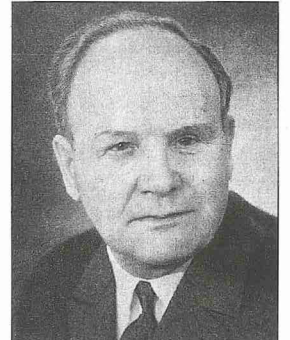
(1906-1986)

Rus Türkologu.

27 Ekim 1906'da Saint Petersburg'da (Leningrad) doğdu. Lise öğreniminden sonra 1924 yılında bir fabrikada çalışmaya başladı. 1926'da Leningrad Doğu Enstitüsü'nün açtığı imtihanı kazanarak enstitünün Osmanlı Türk koluna yazıldı. Burada Wasilij Barthold, Nikodai Jakovleviç Marr, Aleksandr N. Samoyloviç, Sergey Etimoviç Malov, N. K. Dmitriyev ve Evgenii E. Berthels'in derslerine devam etti; Hikmet Cevdetzâde'den Türkçe öğrendi. 1930'da bitirdiği enstitüde asistan oldu. 1933-1936 yıllarında Dmitriyev ile Malov'un yönetimi altında çalıştı. 1937'de Leningrad Üniversitesi'nde Türk dili dersleri vermeye başladı. Leningrad Doğu Enstitüsü'nün Moskova'ya taşınması üzerine (1938) Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Bilimler Akademisi Doğu Araştırmaları Enstitüsü uzmanlığına tayin edildi. Türk yazarlarına göre Türk gramer düzeni hakkında hazırladığı tezle dil uzmanı adayı (1939), Ebûlgazi Bahadır Han'ın *Şecere-i Terâkime*'si hakkındaki teziyle dil doktoru (1948) oldu. 1950'de Leningrad Üniversitesi'nde profesörlüğe yükseltildi. 1957 yılında Türk Dil Kurumu şeref üyesi, 1958'de Sovyet Bilimler Akademisi yazışma üyesi oldu ve 1974'te akademi üyeliğine getirildi. 1978'de Indiana

Üniversitesi tarafından verilen PIAC maddesini kazandı. Orhun Türkçesi grameri hakkındaki çalışmasından dolayı 1985 yılında İstanbul Üniversitesi Türkiyat Araştırma Merkezi'nce kendisine "Türkoloji'ye Üstün Hizmet Armağanı" verildi. Sekseninci doğum yıldönümünden üç gün sonra Leningrad'da öldü.

Eserleri. 1. *Grammatika sovremennogo turetskogo yazıka* (Leningrad 1934). Hocası Hikmet Cevdetzâde ile birlikte hazırladığı Türkiye Türkçesi grameridir. Bu yoldaki çalışmalarını sürdürerek daha sonra aynı adla kendi başına daha hacimli bir kitap yayımlamıştır (Moskova-Leningrad 1941). 2. *Grammatika uzbekskogo yazıka* (Özbek dil bilgisi) (Taşkent 1948). 3. *Grammatika sovremennogo turetskogo literaturnogo yazıka* (Moskova-Leningrad 1956). Cumhuriyet dönemi yazar ve edebiyatçıların eserlerinden seçilmiş örneklerle dayanan bu çalışmada, çağdaş Türk edebî dilinin ilk büyük ve ayrıntılı grameri özelliğini taşımakta olup Türk dil bilgisi alanında çalışanlar için güvenilir bir yardımcı niteliğindedir. Müellif bu eserden dolayı 1957'de Leningrad Devlet Üniversitesi tarafından ödüllendirilmiştir. 4. *Rodoslovnaya turkmen. Soçinenie Abu'l-gazi hana hivinskogo* (Moskova-Leningrad 1958). Doktora tezi olarak hazırladığı bu eser Ebûlgazi Bahadır Han'ın *Şecere-i Terâkime*'sinin geniş bir girişle yayımıdır. 5. *Grammatika sovremennogo uzbekskogo literaturnogo yazıka* (Moskova-Leningrad 1960). Özbek dilinin grameri üzerine hazırladığı ikinci ve daha kapsamlı bir çalışmadır. 6. *Istoriya izuçeniya tyurkskih yazıkov v Rossii, Dooktyab'rskiy period* (Leningrad 1972). Sovyetler Birliği'ndeki Türkoloji çalışmalarının değerlendirildiği bu eserin gözden geçirilmiş ikinci baskısı 1982 yılında aynı şehirde yapılmıştır. 7. *Bibliografiçeskiy slovar' oteçestvennih tyurkologov, Dooktyab'rskiy period* (Leningrad 1974). MÜ-

Andrey
Nikolayevič
Kononov

ellif Victor Grigorévich Guzev, Ninel Aleksandrovna Dulina ve Yu-an Li ile birlikte hazırladığı bu eserde Sovyetler Birliği'ndeki Türkologlar'ın bibliyografyasını ortaya koymuştur. 8. *Oçerk istorii izuçeniya turetskogo yazıka* (Leningrad 1976). Dünya üzerindeki Türk dili çalışmalarının tarihi hakkında küçük hacimli bir eserdir. 9. *Grammatika yazıka tyurkskih runičeskih pamyatnikov VII-IX vv* (Leningrad 1980). Orhun Türkçesi üzerine yazılmış olan bu eserde VII-IX. yüzyıllardan kalma eski Türk kitâbelerinin dil özellikleri incelenmektedir. Bu eserleri dışında çeşitli dergilerde Türk dili üzerine yayımlanmış çok sayıda makalesi bulunan Kononov hakkında altmışıncı yaş gününü kutlayan *Tyurkologičeskiy Sbornik* başlıklı bir eserle (Moskva 1966) yetmişinci yaş gününü kutlayan *Turcologica* (Leningrad 1976) adlı armağan kitabı yayımlanmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

A. N. Kononov, *Turcologica*, Leningrad 1976, tür.yer.; *Biobibliografičeskiy Slovar' Sovyetskikh Vostokovedov*, Moskva 1975, s. 267-268; S. N. Ivanov, "Put' učenogo", *Turcologica* 1986, Leningrad 1986, s. 3-6; A. P. Vekilov, "Bibliyografiya Peçatnih Rabot Akademika A. N. Kononova 1980-1985 gg.", a.e., s. 7-9; Hasan Eren, "Kononov, Andrey Nikolayeviç", *Türklük Bilimi Sözlüğü I: Yabancı Türkologlar*, Ankara 1998, s. 192-195; Saadet Ş. Çağatay, "Grammatika turetskogo yazıka", *DTCFD, V/2* (1947), s. 249-252; Talât Tekin, "A. N. Kononov: Grammatika Sovremennogo Turetskogo Literaturnogo Yazıka. Moskva-Leningrad, (1956), 569 s.", *TDAY Belleten* (1959), s. 331-378; K. Czeglédy, "Andrei Nikolaievitch Kononov élu membre honoraire de l'Académie des sciences de Hongrie", *AOH, XXVIII/2* (1974), s. 287-290; András Róna-Tas, "Andrej Nikolaeviç Kononov", a.e., XLI/2 (1987), s. 321-322; A. Dilâçar, "Rus Türkoloğu A. N. Kononov'un 70. yılı", *TDL*, sy. 305 (1977), s. 211; Osman F. Sertkaya, "A. N. Kononov (27 Ekim 1906 St. Petersburg / 30 Ekim 1986 Leningrad)", a.e., sy. 421 (1987), s. 61-63; "Kononov, Andrey Nikolaeviç", *TA*, XXII, 183-184.

MUSTAFA S. KAÇALIN

KONRAPA, Mehmet Zekâi

(1888-1969)

İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü
öğretmenlerinden.

Bolu'nun Akmesicid (Tabaklar) mahallesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Bolu'da yaptı. İstanbul Dârülfünunu Dârülmualimîn-i Âliye Edebiyat Şubesi'nden mezun oldu (1911). Aynı yıl Çankırı İdâdisi tarih-coğrafya öğretmenliğine tayin edildi. Çankırı, Şam, Bolu, Düzce, Yalvaç,

Denizli, Uşak, Konya ve İstanbul'da çeşitli orta öğretim kurumlarında öğretmen ve yönetici olarak görev yapan Konrapa, 1953 yılında emekli olduktan sonra İstanbul İmam-Hatip Okulu ve Yüksek İslâm Enstitüsü'nde ahlâk ve siyer-i nebî dersleri vererek öğretmenlik hayatını sürdürdü. 15 Haziran 1969 tarihinde vefat etti.

Dârülfünunun son sınıfında iken M. Kâmil adlı bir arkadaşıyla birlikte hocaları Abdurrahman Şeref Efendi'nin ders notlarını *Târîh-i Asr-ı Hâzir* adıyla yayıma hazırlayan Konrapa Bolu'da çıkan *Bolu, Dertli, Kürsi-i Millet* gazeteleriyle *Millî Gaye, Altun Yaprak* ve *Abant* mecmualarında, İzmir'de yayımlanan *Fikirler Dergisi*'nde, Konya *Yeni Anadolu Gazetesi*'nde meslekî makaleler yazmış. İstanbul'da çıkan *Tarihten Sesler, Bilgi, Öğretmen Dergisi, Her Hafta, Resimli Tarih, Hilâl* ve *Tohum* mecmualarında İslâm medeniyeti tarihiyle ilgili makaleler neşretmiştir.

Eserleri. 1. *Bolu Tarihi* (Bolu 1960). Müellif, İslâm öncesi dönemden başlayarak Bolu tarihini beş bölümden oluşan iki cilt halinde yazmayı planlamışsa da eserin I. cildini oluşturan "Müslümanlık'tan Önce Bolu, Müslüman Türkler Devrinde Bolu" ve "Osmanlı Padişahları Döneminde Bolu" adlı üç bölümünü yayımlayabilmiştir. "Cumhuriyet Türkiyesi'nde Bolu" ve "Bolu'da Tarih Kaynakları" adlı dört ve beşinci bölümlerden oluşan II. cilt ise basılmamıştır. Konrapa bu eserinde sadece Bolu tarihiyle ilgili bilgilerle yetinmeyip dünya tarihi ve Anadolu tarihiyle alâkalı geniş mâlûmat vermiştir. 2. *Peygamberimizin Hayatı* (I-II, İstanbul 1958-1959, 1964, 1968, 1980, 1982, 1983). İmam Hatip okullarının birinci dönemi için ders kitabı olarak hazırlanmıştır. 3. *İslâm Âleminde İlim Hayatına Toplu Bir Bakış* (İstanbul 1964). İslâm dünyasındaki ilmî faaliyetlere dair bir risâledir.

Mehmet
Zekâi
Konrapa

4. *Peygamberimiz, İslâm Dini ve Aşere-i Mübeşşere* (İstanbul 1968, 1999). Eserde Hz. Peygamber'in hayatı hakkında geniş bilgi verildikten sonra kısaca ashabın dereceleri, Resûl-i Ekrem'in hanımları, İslâm dininin esasları, Hulefâ-yi Râşidîn, Emevîler, Abbâsîler ve hilâfetin Osmanlılar'a intikalinden bahsedilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

M. Zekâi Konrapa, *Bolu Tarihi*, Bolu 1960, s. 739-740; Enver Koray, *Türkiye Tarih Yayınları Bibliyografyası*, İstanbul 1971-85, II-III, bk. İndeks.

İ. BEDRİ BİLGİN

KONSİL

Katolik hristiyan literatüründe dini meseleleri tartışıp çözmek üzere bir araya gelen yüksek düzeydeki din adamları kuruluna verilen ad.

Dinlerde inanç, ibadet ve uygulamalarla ilgili konularda hem dinî kaynaklardaki esasların yorumu ve belirsizliklerin açıklanması hem de ortaya çıkan yeni durumlara dair dinî tavır belirlemek için çeşitli mekanizmalar oluşturulmuş olup bunlardan biri de konsildir. Sözlükte "Kurul, meclis" anlamındaki Latince *concilium*-dan gelen *konsil* (concile, council) kelimesi terim olarak özellikle Katolik Hristiyanlık'ta inanç, ahlâk ve disiplin konularındaki problemleri karara bağlamak üzere davet edilen Katolik kilisesi piskoposlar kuruluna verilen addır. Aynı anlamdaki Grekçe *synodos*, Latince *synodus*'tan gelen *sinod* ise (synode) Batı kilisesinde önceleri konsille eş anlamlı olarak kullanılırken günümüzde piskopos veya başpiskopos tarafından piskoposluk bölgesinin problemlerini çözmek üzere toplanan, din adamlarından oluşmuş mahallî kurulu ifade etmekte, bizzat piskoposların oluşturduğu kurula ise konsil denilmektedir. Doğu kiliselerinde konsil yerine sinod kullanılmakta ve bu kelime patriklerin danışma kurulunu ifade etmektedir. Ortodoks kiliselerinin en yüksek ruhanî kurulunun adı ise Holy Synod veya Saint Synode'dur (*An Encyclopedia of Religion*, s. 756; *Catholicisme*, XIV, 690-691).

Konsil kavramı özellikle Hristiyanlık'la alâkalı olmakla birlikte başka bazı dinlerde de önemli konuların görüşülüp karara bağlandığı çeşitli isimlerle anılan bu tür kurullar bulunmaktadır. Budist geleneğine göre Budizm'in tarihî seyri içinde birçok kurul toplanmıştır. Bunlardan oantik kabul edilenlerin sayısı ülkelere göre